

WIARUS POLSKI.

Wychodzi na wtorek, czwartek i sobotę z dodatkiem religijnym p. t.: „Nauka Katolicka“ i z dodatkiem humorystyczno-satyrycznym p. t.: „Zwierciadło“. Przedpłata kwartalna na pocztę i u listowych wynosi 1 mr. 50 fen. a z odnośnieniem do domu 1 mr. 75 fen. „Wiarus Polski“ zapisany jest w cenniku pocztowym pod literą T, nr 106. — W księgarni w Bochum 1 mr. 25 f. a z odnośnieniem do domu 1 mr. 75 fen.

MÓDL SIĘ I PRACUJ!

Za inseraty płaci się za miejsce rządka drobnego druku 15 fen. a za ogłoszenia zamieszczone przed inseratami 40 fen. Kto często ogłasza otrzyma odpowiedni opust czyli rabat. Za tłumaczenie z obcych języków na polski nie się nie płaci. Listy do Redakcyi, Drukarni i Księgarni należy opłacić i podać w nich dokładny adres piszącego. Rękopisów się nie zwraca. Nazwisk korespondentów bez ich upoważnienia nie wskazuje się

Nr. 75.

Bochum, czwartek, 27 czerwca 1895.

Rok 5.

Redakcyja, drukarnia i księgarnia znajduje się przy Matheserstrasse 17a na dole. — Adres: Wiarus Polski, Bochum.

Rodzice polscy! Uczcie dzieci swe mówić, czytać i pisać po polsku! Nie jest Polakiem, kto potomstwu swemu zalemezyć się pozwoli!

Czas odnowić przedpłatę na III kwartał.

„Wiarus Polski“,

pismo katolicko-polskie dla Polaków na obczyźnie, wychodzi rok piąty w Bochum trzy razy tygodniowo. Do czwartkowego numeru dodajemy regularnie bezpłatny dodatek religijny pod tytułem:

„Nauka Katolicka“,

której redaktorem jest Wiel. ks. dr. Liss z Rumiana, dawniej kilkoletni duszpasterz Polaków w Westfalii. Prócz tego raz na miesiąc załączamy również bezpłatnie drugi dodatek pod tytułem:

„Zwierciadło“.

W ostatnim dodatku drukujemy piękne wiersze, stosowne do deklamacyj, dalej sztuczki teatralne, przydatne do odgrywania w naszych katolicko-polskich towarzystwach, a oprócz tego wesołe powiastki, dowcipy itd.

„Nauka Katolicka“ zawiera Ewangielie na niedziele i święta oraz wykłady tychże, żywoty śś. Pańskich, różne pouczające przykłady i nauki itd.

„Wiarus Polski“ podaje wszystkie ważniejsze wiadomości ze świata, a głównie zaś z stron ojczystych, a oprócz tego zajmuje się sprawami wychodźców i towarzystw polskich na obczyźnie. „Wiarus Polski“ jest pismem na wskroś katolickim i polskim, to też zawsze śmiało występuje w obronie wiary św. i narodowości.

Ponieważ pismo tem skuteczniej może działać, im więcej ma abonentów, przeto odzywamy się do naszych dotychczasowych czytelników, by na trzeci kwartał nietylko sami dochowali nam wierności, lecz zajęli się także rozpowszechnieniem „Wiarusa Pol.“ tam, gdzie go jeszcze nie czytają.

„Wiarus Polski“ jest organem Polaków na obczyźnie, to też ilekroć komukolwiek stanie się jaka krzywda, może się z zaufaniem do niego udać, a pismo ujmie się za pokrzywdzonym.

Wszystkie trzy wyżej wymienione pisma, a więc „Wiarus Polski“, „Nauka Katolicka“ i „Zwierciadło“ kosztują na cały kwartał czyli na lipiec, sierpień i wrzesień

tylko 1 markę 50 fenygów

a z odnośnieniem do domu przez listowego 25 fen. więcej. — Do zapisywania najlepiej

użyć załączonego formularza. Czas najwyższy przedpłatę na trzeci kwartał odnowić, gdyż kto się spóźni, temu poczta pierwszych numerów nie dostarczy.

Rodacy! popierajcie „Wiarusa Polskiego“ licznym abonamentem, bo to pismo ważne!

Polacy na obczyźnie.

Dla czego Polacy się niemieczą?

Takie pytanie narzuca się zawsze każdemu, ilekroć zważy, ile to setek Polaków corocznie się wynaradawia i to nie tylko na obczyźnie, ale też w Polsce. Przyczyny tego smutnego objawu są zbyt liczne, by wszystkie naraz wyliczyć można, chcielibyśmy jednak choć na niektóre z nich wskazać.

Najwięcej ujawnia wpływ pod tym względem niemieckie otoczenie, to też widzimy, że tam najwięcej Polacy się niemieczą, gdzie najmniejszy ich liczebny procent w stosunku do ludności niemieckiej. Uwydatnia się to już po wsiach z mieszaną ludnością, a znacznie wyraźniej w miastach, które po większej części są już zniemiezone.

Niekorzystnie wpływa na Polaków także to, iż ogół Niemców zasiedziały w Polsce majątkowo lepiej od Polaków jest postawiony. Ważną rolę odgrywa także ta okoliczność, iż niestety zbyt często Polacy majątniejsi i wykształceńsi, zamiast na resztę braci wywierać wpływ zbawienny, to oni od ludu stronią, a bratają się z Niemcami. Nieraz można widzieć, że Polacy traktują niżej postawionych Rodaków z góry, a nawet w sposób poniżający, ale niech się tylko pokaże jaki Niemiec, chociaż stojący na tem samym stanowisku co Polak, a zaraz robią słodką minkę i są co najmniej o 50 procent uprzejmiejsi. Dla czego? Lud sobie tłumaczy, iż dla tego, że mówi po niemiecku. To jest powodem, że każdy, kto umie choć trochę po niemiecku uważany bywa za coś wyższego, przeto też i lud polski nauczywszy się cokolwiek po niemiecku, uważa język polski za język prostacki i niechętnie się nim posługuje. Tak jest we wszystkich polskich prowincjach zaboru pruskiego, choć w jednej mniej w drugiej więcej występuje na jaw. Do tego przyłącza się zbyt mało rozwinięta świadomość narodowa ludu polskiego i to wszystko sprawia, że Polacy się na gwałt niemieczą.

Tu widzieć można dobitnie, jak mało zadano sobie fadygi, by lud nabył choć cokolwiek narodowej oświaty — a mści to się niestety srogo na naszej narodowości. Jeżeli więc chcemy, aby Polacy na obczyźnie się nie niemczyli, natenczas w domu trzeba lud uświadomić narodowo, trzeba się starać, by opuszczając rodzinną chatę wiedział przynajmniej, że jest Polakiem, a nie iżby o tem dopiero na obczyźnie musiano mu powiedzieć.

Wielkie spustoszenie w szeregach polskich robią też mieszane małżeństwa, szczególnie dawniej tak często przez Polaków zawierane, tak po miastach w Polsce, jak i na obczyźnie.

Na obczyźnie uwydatnia się też w sposób jaskrawy szkodliwość patryotyzmu prowincjonalnego, który w Polsce tak ogólnie bywa uprawiany. Są jeszcze inne rozmaite powody

niemieczenia się Polaków, ale już z wyliczonych można widzieć, że główna przyczyna tkwi w nas samych. Jestto niestety smutna prawda, której zbic pewnie nikt nie będzie usiłował.

Oberhausen. W pobliskiej wiosce Styrum odbywał się w tych dniach „kiermasz“, który się zaczął w niedzielę. Zapewno niejedyn wyczytał we „Wiarusie Polskim“, iż Tow. św. Ignacego odbyło dnia tego zebranie względem pielgrzymki naszej do Keweler i założenia „Koła śpiewaków polskich“. Mimo zaproszenia wszystkich na to zebranie nie przybyło zbyt wiele, ale na jarmarku, to całe chmary naszych widzów było można. Były tam też t. zw. „Amerykańskie chuśtawki“. Na jedną z nich wsiadło kilku rozhułanych młodzików, będących naturalnie w stanie nie trzeźwym. Jeden z nich wypadł na ziemię i całe 20 minut pracowano nad nim, nim go zdołano ocucić. W kościele w Oberhasen odprawia się co niedzielę nabożeństwo różańcowe po polsku, ale wielu tam się zbiera? Zapewne każdy powiedzieć musi, że na tysiąc pięćset Polaków tu się znajdujących to 30 do 40 osób trochę za mało, a są to jeszcze jedni i ci sami. Drudzy przechodząc w tym czasie mimo kościoła nie zdejmują nawet kapelusza, jak gdyby kilka centnarów ważył. Rodacy! czy tak was w Polsce nauczone?? Nie jeden niewierzyłby jacy to się tu znajdują Polacy. Razu pewnego spotkałem dwóch Rodaków, którzy już tu byli, jak się sami przyznali przeszło pół roku, a nie wiedzieli że tu mamy co niedzielę polskie nabożeństwo, ale niech jeno gdzie się pojawi kiermasz, to może tu dopiero tydzień być, a będzie już o nim wiedział.

Mamy tu też Tow. św. Ignacego, założono jeszcze „Koło śpiewackie“, do których to tow. Rodacy zapieywać się powinni. Gdy bracie spędzisz wieczór na porządnej pogadance i pocucaniu się wzajemnym, to niejedyn groź więcej ci zostanie w kieszeni, a nabędziesz także więcej oświaty, bez której w dzisiejszych czasach człowiek nic nie znaczy, a nam Polakom braknie jej jeszcze bardzo dużo. Więcej o kółku śpiewu doniosę później.

Oberhausen. Kochani Rodacy! żyjemy w czasach ciężkich i prześladowczych, gdzie to wszystko skierowane przeciwko nam Polakom, aby nas materialnie zniszczyć. Ukracają prawa nam przynależne, a nawet chcą nam język ojczysty wydrzeć, tylko przy pomocy Pana Boga nie poradzą nam tego daru Boskiego odebrać. To jedno nam pozostaje tylko, że jeszcze modlić się możemy w języku ojczystym i choć bardzo mało to jednak kiedyś usłyszymy słowo Boże i do Sakramentów św. przystąpić możemy.

30-go czerwca odbywa się pielgrzymka do Keweler; tam będziemy mogli się uskarżyć przed Matką Boską, Królową naszej Ojczyzny. Pielgrzymka do Keweler wyjeżdża 29 czerwca o 1 godz. po poł. z Oberhausen. 30 czerwca powraca z powrotem. Bilet kolejowy kosztuje 2 mr. 70 fen. Nadmieniam, że będzie dwóch polskich księży, więc do spowiedzi będziemy mogli przystąpić. W kościele śpiewać będziemy po polsku, taksamo w drodze z dworca do kościoła, a nie mniej obchodząc Drogę Krzyżową. Polski kapłan wygłosi kazanie polskie pod krzyżem. Kto ma chęć niech spieszy, bo w tym roku nadarza się dobra sposobność, gdyż mamy dwa święta.

1895.

Prosimy uprzejmie

Bracia

ALSBERG

Wattenscheid.

Telefonu nr. 143.

Najbardziej rozpowszechniona i najzdolniejsza firma branży lokciowej i konfekcyjnej.

Wyprowadź zważać na nadzwyczaj niższe ceny za wszystkie towary lokciowe, konfekcyjną dla kobiet i mężczyzn, które wyłożyliśmy w oknach wystawnych.

latowa.

Nasza wyprowadź latowa

daje możliwie najkorzystniejszą sposobność zakupienia dobrych towarów po cenach zadziwiająco tanich.

1895.

Zabawa

Towarzystwa świętej Barbary w Herten która odbyć się miała w przyszłą niedzielę dnia 30 bm. z przyczyn od nas niezależnych **nie odbędzie się** w dniu tym. **tylko dopiero później**, o czym w swoim czasie zostaną ogłoszone. **Zarząd.**

Towarzystwo św. Floryana w Gelsenkirchen donosi swym członkom, iż w sobotę, tj. w uroczystość św. Piotra i Pawła odbędzie swe **kwartalne posiedzenie** o 4tej godz. po południu. Posiedzenie zarządu o 3-ciej godzinie. Rewizorowie kasy winni się stawić o 2-giej po południu. **Zarząd.**

Towarzystwo św. Bronisławy w Wiemelhausen donosi swym członkom, iż w niedzielę 30 bm. odbędzie się **nadzwyczajne walne zebranie** o godzinie 5-tej po południu w lokalu zwykłych posiedzeń. Rodacy, chcący się dać zapisać na członków, mile widziani. O liczny udział prosi **Zarząd.**

Lütgendortmund.

Szanownych członków Tow. św. Kazimierza i wszystkie Rodaczki i Rodaków, którzy biorą udział w pielgrzymce do Werl. prosimy niniejszem, aby się stawili o wpół 6stej w kościele na błogosławieństwo, po którym pójdziemy na pociąg do Marten. Członkowie powinni przybyć o ile możliwości z czapkami i oznakami. Bilety kolejowe są do nabycia u prezesa i jego zastępcy. O liczny udział prosi **Zarząd.**

Towarzystwo św. Augustyna w Rotthausen podaje swym członkom do wiadomości, iż w niedzielę, tj. 30 czerwca, o godzinie wpół 4tej po południu, odbędzie się **kwartalne posiedzenie** dla ważnych spraw. O liczny udział członków prosi **Zarząd.**

Koło śpiewu polskiego „Harmonia“ w Wattenscheid

podaje swym Rodakom do wiadomości, że w niedzielę, tj. 30 czerwca, odbędzie swą **latową zabawę** na sali posiedzeń w hotelu p. Brüggemanna na drugim piętrze. Początek o godzinie 4tej po południu. Najpierw będzie koncert i śpiewy, a potem dalsza zabawa. O liczny udział w zabawie tak członków jak i nieczłonków uprasza **Zarząd.**

Towarzystwo św. Jana Ewangelisty w Witten podaje szan. członkom do wiadomości, iż w niedzielę to jest 30 czerwca o godzinie 3 1/2 odbędzie się walne zebranie. Szanownych członków uprasza się, ażeby jak najliczniej się zgromadzili, ponieważ na tem zebraniu ważne sprawy będą rozstrzygane. O liczny udział w tem zebraniu uprasza **Zarząd.**

Towarzystwo św. Wawrzyńca w Castrop podaje do wiadomości swym członkom, iż dnia 29 czerwca o godzinie 4-tej po poł. odbędzie swe posiedzenie w celu obrad nad urządzeniem obchodu rocznicy i śpiewu. Zaprasza się pana dyrygenta J. Musielaka na zebranie wraz z wszystkimi członkami biorącymi udział w śpiewie. Prócz tego jest wiele innych spraw do załatwienia. O jak najliczniejszy udział członków uprasza **Zarząd.**

Próba śpiewu odbędzie się zaraz po wielkim nabożeństwie i to tych pieśni, które będą śpiewane w pielgrzymce. Wszyscy Rodacy i Rodaczki mogą brać udział w próbie śpiewu. Biletów można umnie nabyć każdego dnia J. Walkowiak, Bochumerstr. nr. 9.

Towarzystwo świętego Ignacego w Oberhausen podaje swym członkom do wiadomości co następuje: Wszyscy ci którzy biorą udział w pielgrzymce do Kewelaer, niech się stawią na dworcę punktualnie o godz. 1/2 po poł. w uroczystość św. Piotra i Pawła. Bilety może każdy nabyć za 2 mr. 70 fen. począwszy już od przeszłej niedzieli, aż do czasu wyjazdu. Do Kewelaer wyjeżdżamy z obiema chorągwiemi, z chorągwią towarzyską i różańcową, członkowie winni się stawić w czapkach i oznakach tow. — Posiedzenie Towarzystwa odbędzie się 15-go lipca o zwykłym czasie. O jak najliczniejszy udział w pielgrzymce jako i w zebraniu uprasza **Zarząd.**

Wszystkim członkom „Koła śpiewaków polskich“ donosimy, iż nasze przyszłe posiedzenie odbędzie się dnia 7-go lipca zaraz po sumie w domu pani Hacke. Pod obrady przyjdą: 1) Jeszcze zmiana o wpłaconiu wpisowego. 2) O ustawach tegoż „Koła“, o sprawieniu oznaków i wzmianka o chorągwi. Donosimy wszystkim Rodakom, iż „Koło“ nasze ma na celu pielęgnowanie śpiewu kościelnego i polsko-narodowego. Wstępne wynosi tymczasowo 50 fen. i 20 fen. miesięczne. Wstęp na zebrania i lekcje mają tylko członkowie śpiewu i ci, którzy mają chęć się dać wpisać, ale tylko ci, którzy już są w Tow. św. Ignacego. O liczny udział w posiedzeniu uprasza **Zarząd.**

Ucznia

do warsztatu tkackiego, w którym wyrabia się głównie artykuły luksusowe z jedwabiu. poszukuje zaraz lub później. Chłopak powinien mieć dobre świadectwa i umieć dobrze rysować, ażeby mógł do szkoły tkackiej posyłać. **M. Tuszyński, Elberfeld, Schreinerstr. 9.**

Baczność!

Polak-katolik kawaler liczący lat 30 posiadający 1200 mr. poszukuje **żony**. Panny, albo wdowy ile możliwości bezdzietnej, mogą się zgłosić do Ekspedycji „Wiar. Pol.“ w Bochum pod lit. W. N. H.

Wacław Sztermer, mistrz szewski, Kirchlinde Bahnhofstr. 19 wykonuje obuwie dla mężczyzn, kobiet i dzieci, **tanio i dobrze.**

Tanio, gospodynie tanio!

i tylko najlepszy towar.
 Najlepszy cukier miazki funt 23 f.
 Najlep. cukier w kostkach po 26 f.
 Najlepsze masło ze słodkiej śmietany po 1,00 mr.
 Najlepsza margaryna od 50, 60, 70, 75 fen.
 Śliwki od 15, 20, 25, 30, 40 fen.
 Palone kawy tylko najlepsze od 1,40, 1,50, 1,60, 1,70 mr.
 Esencja kawy po 10, 15, 20, 25 f.
 Ryż po 12, 15, 20, 25 fen.
 Najlepsze sago 25 fen.
 Najlepszy olej rzepiowy 45 fen.
 Bób 10—16 fen.
 Groch 9, 11, 12 fen.
 Soczewica 15 fen.
 Makaron za funt 23, 25 fen.
 Krupy 12, 15, 18 fen.
 Najlepsza słonina wędz. 55 fen. przy większym odbiorze taniej.
 Galareta jabłkowa najlepsza, kubek 10-cio funtowy 2,50 mr.
 Mydło w kawałkach po 14 fen.
 Mydło oszczędnościoweziarniste 25 f.
 Ser holenderski 50 fen.
 Ser limburgski 33 fen.
 Wszystkie tutaj niewyliczone towary oddaje taniej aniżeli moi konkurenci. Przy zakupkach od 5 marek począwszy dodają płat do zmywania podłogi

Jan Delsing, Herne, Bahnhofstr. 92.

Ostrzeżenie!

Moja żona Antonina z domu Niewiadomska pierwszej wdowa Jankowiak nie złościła i bez przyczyny opuściła i podług doniesienia policyjnego w Bochum się utrzymuje, ostrzegam niniejszem każdego, aby jej nikt na kredyt nie dawał i nie od niej nie kupował, gdyż ja za akowe długi i jej tamtejszy pobyt pod żadnym warunkiem nie obstarwiam i za zabrane przez nią rzeczy jej proceś o marnotrawstwo wytoczę. Helbra (p. Mansfeld) 24 czerw. 95.
Wal Tomaszewski, górnik.

Tow. polsko-katol. św. Piotra i Pawła w Eiklu obchodzi w dniu 29 czerwca (w uroczystość św. Piotra i Pawła) **8-mą rocznicę swego istnienia**, na którą zaprasza jak najuprzejmiej wszystkich Rodaków z Eikla i okolicy. Program uroczystości: O godzinie 4-tej po południu nabożeństwo w kościele, po nabożeństwie koncert przepłatany śpiewem ogólnym i chóralnym i t. d. Wieczorem będzie odegrany teatr pod tytułem „Emigracya“. Wstęp dla członków towarzystwa 25 fen., dla nieczłonków przed czasem 50 fen. przy kasie 75. Nowiasty mają wstęp wolny. O jak najliczniejszy udział w rocznicy uprasza **Zarząd.**

Blumenthal.

Walne zebranie Towarzystwa św. Józefa w Blumenthalu odbędzie się w niedzielę dnia 7-go lipca o 1/4 godz. po południu w lokalu posiedzeń. Szanownych członków upraszamy o liczne i punktualne przybycie. Goście mile widziani. **Zarząd.**

Towarzystwo św. Jacka w Braubauerscht podaje do wiadomości swym członkom i obcym towarzystwom, które dostały pisemne zaproszenia i co niedostały i wszystkim Rodakom tu w okolicy zamieszkałym, że 29 czerwca tj. w uroczystość św. Piotra i Pawła odprawi swą wiosenną zabawę, w lokalu p. Linden przy kościele. Początek o godzinie 4 po poł. Najprzód koncert i deklamacya, a o godz. 8 będzie odegrany teatr pod tyt.: „Dziewica serbska“. Członkowie płacą wstępnego 25 fen., nieczłonkowie przed czasem 50 fen., a przy kasie 75 fen. Członkowie powinni się wszyscy okazać książką kwitową przy kasie. — Uwiadamia się zarazem członków św. Jacka, że płaata miesięczna odbędzie się tego samego dnia o godz. 11 zaraz po wielkim nabożeństwie. O liczny udział życzliwych nam Rodaków uprasza **Zarząd.**

Towarzystwo „Nadzieja“ pod opieką św. Barbary w Suepflingen urządza w niedzielę, dnia 30 czerwca br. **zabawę**, na której będzie odegrany **teatr amatorski** p. tyt.: 1) „Szmul Silberstein“, 2) „Rozmowa o Ameryce“. — Na powyższą zabawę zapraszamy w pobliżu znajdujące się Towarzystwa polskie oraz wszystkich dobrze nam życzących Rodaków z całej okolicy **Zarząd.**

Szanownemu Panu
Władysławowi Plucińskiemu
 dyrygentowi „Halki“ w Bochum,
 zasylamy
 w dniu Jego godnych Imienin (24-go czerwca)
serdeczne życzenia.
 Życzliwi Przyjaciele:
 St. A., St. Dz., St. Z., Fr. N. i W. L.

Tanie i ciekawe książki!

O obrządkach Kościoła katolickiego 1 mr. 50 fen., Katownie więzienia piekielnego 30 fen., Genowefa 40 fen., Bolesław 40 fen., Sąd Ostaniec 40 fen., Męki piekielne 15 fen., Nauka o Szkaplerzach 20 fen., Ministrant 15 fen., Pomsta Boża 25 fen., Los Sieroty 30 fen., Listownik 50 fen., Legendy 30 fen., Wesoły Śpiewak 30 fen., Lampa Opatrzności 40 fen., Koszyk kwiatów 40 fen., Robinson 80 fen., Antologia z Skalina 30 fen., Chata Wujka Tomasza 30 fen., Cud rzadki w świecie 10 fen., Dolina Almeryi 60 fen., Gadu-gadu 30 fen., Hirländische 40 fen., Historia o królewiczu 30 fen., Magazyn zabaw 40 fen., Obrazki z życia ludu 40 fen., Jaskinia Beatusa i mr. Oracye i pieśni weselne 30 fen., Powieść i gawędy 50 fen., Przygody z życia pijaków 30 fen., Zbieranka 50 fen., Obieżyświat 50 fen., Wesoły Figlarz 40 fen., Kopa opowiadań 30 fen., Zbiór nauk 1 mr., Żywoć św. Patrycjusza 20 f. Śpiewki światowe 10 fen., Róża z Tannenbura 50 fen., Śpiewnik polski 50 fen., Sześć ciekawych bajek 30 fen., — Na koszt przesyłki dołączyć trzeba do każdej marki 10 fen.

Kto zamówi książek powyższych przynajmniej za 3 marki i prześle pieniądze naprzód, otrzyma przesyłkę na nasz koszt. Na życzenie wysyłamy przy zamówieniu od 3 marek począwszy także za pobraniem pocztowym (Postnachnahme) ale ponosimy w takim razie tylko połowę kosztów. Wszelkie listy i przesyłki pieniężne adresować krótko: **„Wiarus Polski“ w Bochum, Maltheserstr. 17a**

Gorzalka przed sądem.

Nadzwyczaj zajmująca przedstawiająca krótko i wiernie straszne skutki alkoholu. Str. 52. Cena egzempl. 15 fen. z przesyłką 20 fen. Przy odbiorze 50 egzempl. przesyłka franco.
 Adres: **„Wiarus Polski“ Bochum.**